2. Tema: Bir Hilal Uğruna — Millî Mücadele Sergisi / Kahraman Çocuklar, Fiillerde Anlam Kayması (Zaman/Kip Kayması), Yazım Kuralları ve Söz Sanatları (T.D.7.2 / T.O.7.5)

T.D.7.2 / T.O.7.8. Millî Mücadele Sergisi / Kahraman Çocuklar metninde strateji yönetir, önemli bilgileri sınıflandırır, çıkarım yapar ve medya içeriklerini değerlendirir. · T.D.7.20 / T.Y.7.21. Çekimli fiillerdeki anlam (kip/zaman) kaymalarını ayırt eder; tarihî olay, dönem ve belirli gün adlarının yazım kuralları ile söz sanatlarını uygular.

HATIRLAYALIM

- Dinleme/izleme öncesinde başlık ve görsellerden içerik tahmini yapılır; dinleme sırasında anahtar kelimeler not alınarak önemli bilgiler ölçütlere göre sınıflandırılır (tasnif).
- Çekimli fiilin biçimce aldığı kip eki ile cümlede kastettiği zamanın veya anlamın farklı olmasına fiillerde anlam (kip/zaman) kayması denir; bu durum anlatım bozukluğu değildir.
- Tarihî olay, çağ ve dönem adları (Kurtuluş Savaşı'nda, Millî Mücadele'nin, İlk Çağ'da) ile ulusal ve belirli gün adları (29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 24 Kasım Öğretmenler Günü) büyük harfle başlar.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki cümleleri, içlerinde gerçekleşen fiilde anlam (kip/zaman) kayması açıklamalarıyla eşleştiriniz.

b	1. Yarın sabah sınıfça Millî Mücadele Sergisi'ni geziyoruz.	a) Geniş zaman kipinin (-ar), duyulan geçmiş zaman (-mış) yerine kullanılması
d	2. Dedem her akşam bize cephe hatıralarını anlatıyor.	b) Şimdiki zaman kipinin (-yor), gelecek zaman (-ecek) yerine kullanılması
a	3. Keloğlan bir gün annesinden izin alıp yola çıkar.	c) Gelecek zaman kipinin (-ecek), emir kipi (gelsin) yerine kullanılması
c	4. Bu araştırma raporu yarına kadar masama gelecek!	d) Şimdiki zaman kipinin (-yor), geniş zaman (-r) yerine kullanılması

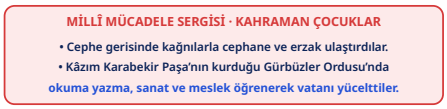
2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Anlam kayması, yazım kuralları ve dinleme stratejileriyle ilgili yargılardan doğru olanlara D, yanlış olanlara Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Fiillerde anlam (kip/zaman) kayması anlatıma canlılık katan bir özellik olup anlatım bozukluğu sayılmaz.	☑	☐
Tarihî olay, çağ ve dönem adları (Kurtuluş Savaşı'nda, Orta Çağ'da) büyük harfle başlar ve ekleri kesme işaretiyle ayrılır.	☑	☐
Yanında belirli bir rakam bulunmayan ay ve gün adları cümle içinde daima büyük harfle yazılır.	☐	☑
Yazarın düşüncesini kanıtlamak için uzman bir kişinin sözünü tırnak içinde aktarmasına tanık gösterme denir.	☑	☐
«Şu anda salondaki izleyiciler belgeseli dikkatle izliyor.» cümlesinin yükleminde anlam kayması vardır.	☐	☑

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki sergi tanıtım kartında «Kahraman Çocuklar ve Gürbüzler Ordusu» metninden bir bölüm verilmiştir. Bu metinden aşağıdaki

(A) Çocuklar zorlu savaş yıllarında hem vatan savunmasına katılmış hem de eğitimle geleceğe hazırlanmıştır.

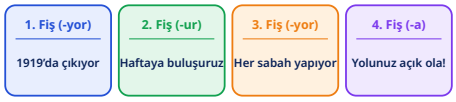
(B) Kurtuluş Savaşı yıllarında çocukların cephe gerisinde hiçbir sorumluluk almasına izin verilmemiştir.

(C) Gürbüzler Ordusu yalnızca yabancı ülkelerden gelen yetişkin askerlerden oluşturulmuştur.

(D) Millî Mücadele döneminde sanatsal ve mesleki eğitim çalışmaları tamamen durdurulmuştur.

4 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki cümle kartlarını inceleyerek çekimli fiilin biçimce aldığı kipi ve anlam kaymasıyla kastettiği gerçek kipi tabloya

Cümle Kartı ve Yüklemi	Biçimce Aldığı Kip	Kastedilen Gerçek Kip
1. Kart («...1919'da Samsun'a çıkıyor.»)	Şimdiki zaman (-yor)	Geçmiş zaman (çıktı)
2. Kart («Haftaya kütüphanede buluşuruz.»)	Geniş zaman (-ur)	Gelecek zaman (buluşacağız)
3. Kart («Her sabah düzenli spor yapıyor.»)	Şimdiki zaman (-yor)	Geniş zaman (yapar)
4. Kart («Yolunuz daima açık ola!»)	İstek kipi (-a)	Emir / dua kipi (olsun)

5 BOŞLUK DOLDURMA

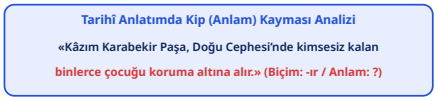
Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun dil ve anlatım kavramlarıyla tamamlayınız.

sınıflandırma | anlam | kişileştirme | abartma | otobiyografi

1. Fiilin aldığı kip eki ile cümlenin kastettiği zamanın uyuşmamasına **anlam** kayması denir.
2. Varlıkları veya bilgileri ortak ve ayırt edici ölçütlerine göre gruplamaya **sınıflandırma** (tasnif) denir.
3. İnsan dışındaki varlıklara insani özellikler verilerek yapılan söz sanatına **kişileştirme** (teşhis) denir.
4. Bir durumu olduğundan çok daha büyük veya çok daha küçük göstermeye **abartma** (mübalağa) denir.

6 KISA CEVAP

Görseldeki cümle analiz kartında yer alan «Kâzım Karabekir Paşa, Doğu Cephesi'nde kimsesiz kalan binlerce çocuğu koruma altına alır.»

«Koruma altına alır» yüklemi biçimce geniş zaman (-ır) kipindedir; ancak geçmişte.

7 SIRALAMA

Görseldeki süreç şemasından yararlanarak «Millî Mücadele Sergisi» gibi bir dinleme/izleme metnini çözümleme adımlarını 1'den 4'e kadar sıralayınız.

2 Dinleme sırasında anahtar kelimeleri ve önemli bilgileri amaca uygun biçimde not almak

4 Dinleme sonrasında metindeki kanıtlardan derin anlam çıkarımı yapmak ve tahminleri değerlendirmek

1 Dinleme öncesinde metnin başlığını ve görsellerini inceleyerek içerik hakkında tahminde bulunmak

3 Toplanan bilgileri ve karakter özelliklerini belirlenen ölçütlere göre sınıflandırmak (tasnif etmek)

8 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki düşünceyi geliştirme yolları panosunda yazarın kullandığı dört anlatım tekniği verilmiştir. Hangi seçenekteki açıklama panodaki

(A) 1. Teknik (Tanımlama): Bir kavramın temel niteliklerini «... nedir?» sorusuna yanıt verecek biçimde açıklamak.

(B) 2. Teknik (Sayısal Veriler): Anlatımı kanıtlamak için araştırma sonuçlarını ve istatistikleri kullanmak.

(C) 3. Teknik (Tanık Gösterme): Uzman bir kişinin görüşünü ve sözünü tırnak içinde metne dâhil etmek.

(D) 4. Teknik (Karşılaştırma): Yalnızca tek bir varlığın dış görünüşünü hiçbir kıyas yapmadan betimlemek.

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört cümle levhasından hangisinde büyük harflerin ve kesme işaretinin kullanımıyla ilgili bir **yazım yanlışı** yapılmıştır?

(A) 1. Levha: Okulumuzda 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı coşkuyla kutlandı.

(B) 2. Levha: Dedem kurtuluş savaşı'nda cepheye kağnıyla cephane taşımış.

(C) 3. Levha: Sergide Millî Mücadele'nin kahraman çocukları tanıtıldı.

(D) 4. Levha: Konferans 24 Kasım 2026 Salı günü saat onda başlayacak.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şiir ve nesir kartlarında numaralanmış cümlelerden hangisinde kullanılan söz sanatı yay ayraç içinde **yanlış** belirtilmiştir?

(A) 1. Kart: «Aslan gibi kükreyen Mehmetçik cepheye koştu.» (Benzetme)

(B) 2. Kart: «Yorgun kağnı tekerlekleri gece boyu hüzünle ağladı.» (Kişileştirme)

(C) 3. Kart: «Al bayrak rüzgârа: 'Beni zirveye taşı!' diye seslendi.» (Abartma)

(D) 4. Kart: «Kahramanların zafer sevinci gökyüzüne kadar ulaştı.» (Abartma)

11 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki dil ve anlatım kavramlarını kutulara yazınız. Numaralı harflerle «metindeki ipuçlarından ve kanıtlardan hareketle yeni bir

tarihî olaylara gelen çekim eklerini ayırmakta kullanılan noktalama işareti — K E S M E

Fiillerin zaman ve dilek bildiren çekim kalıplarının genel adı — K İ P

İnsan dışındaki varlıkları insan gibi söyletme sanatı (intak) — K O N U Ş T U R M A

Cümlede eylemin ne zaman yapıldığını bildiren «yarın, her gün» gibi sözcük türü — Z A R F

Aralarında ilgi bulunan iki varlıktan zayıf olanı güçlüye eşleme sanatı — B E N Z E T M E

Millî Mücadele yıllarında cepheye mermi taşıyan iki tekerlekli öküz arabası — K A Ğ N I

Dinleme öncesinde başlık ve görsellere bakarak yapılan öngörü — T A H M İ N

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

KKKAEIM

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki medya değerlendirme kartını inceleyiniz. İzlediğimiz bir tarih belgeselini veya sanal sergiyi değerlendirirken

Bilgilerin tarihî belgelere ve gerçek kanıtlara dayanmasına.

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.